

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΙΑ ΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Ο βασιλεύς της Κύπρου στην Εύρωπη. Η βασίλισσα και η ευνουσμένη του βασιλέως. Η τύχη ενός βασιλικού γένου. Στο Μοναστήρι. Ένα σκάνδαλο στο παλάτι. Η όργη και η επιστροφή του βασιλέως. Η χήλεια του Πέτρου. Έκδικησεις, φυλακίσεις, διωγμοί. Η συνωμοσία και η δολοφονία του βασιλέως. Ένα τραγικό συμπόσι, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Στά τέλη του 1367, ο βασιλεύς της Κύπρου Πέτρος ο Α', ο ένδεκατος βασιλικός απόγονος της οικογενείας των Λουζινιάν, έφρχε με μεγάλη συνοδεία από τη νήσο του, πηγαίνοντας στην Γαλλία για να ζητήσει βοήθεια από τους ευγενείς της Εύρωπης, έναντι του φοβερού Σουλτάνου του Καίρου. Όπως οι περισσότεροι άρχοντες της εποχής του, έτσι και ο Πέτρος, μοιλονί αγαπούσε την γυναίκα του, την αρχαίτισσα Έλεονώρα της Αραγωνίας, γυναίκα με γνήσιο Ισπανικό αίμα στις φλέβες, έντοιας δέ θεοφορσε τον έναντο του υποχρεωμένο να τηρή τή παραγγέλματα της συζυγικής πίστewς. Γι' αυτό, φεύγοντας για την Γαλλία, άφρχε στην Κύπρο την φίλη του, τη χήρα τού άρχοντα Δέ Μοντελιέ της ύψηλης άριστοκρατίας της Κύπρου, σ' ένδιαφέροντα κατάσταση. Η βασίλισσα βρήκε τότε την καλλιήγη εύχαρία, για να έκδικηθή, όπως δέ άναφέρει ή μόνη σχετική πηγή που υπάρχει-το χειρόγραφο κάποιου Μαζαρά-χρησιμοποίησε κάθε μέσο να κάνει την αντίημό της, να γνήση προσέως, Έφρχασε μάλιστα στο σημείο να διατάξη να κοπանίσουν σε πέτρινο γουδί, σπτημένο άπάνω στην ζοιλιά της, άαζετη ποσότητα άλατιού. Μ' όλα ταύτα όμως, άν και όλες ή μαμμές και ή μήρισες της χόρας κατά διαταγή της βασίλισσας έργαζόντουσαν για τού σκοπού αυτό ταπεινά με τόν τροπο της, δέν μπόρεσαν να κάνουν τίποτε, γιατί, όπως λέγει ή άπλοική διήγησι του Μαζαρά, «ο Θεός δέν ήθελε την εκδίκια».

Τότε, βλέποντας πως δέν γίνεται τίποτα, ή κακή βασίλισσα διετάξε μολις γνήσησ ή σφαία χήρα να τής πάρουν τού παιδί άμέως και να τού πάνε στο παλάτι. Έτσι και πράγματι έγινε.

Κανείς όμως ποτέ δέν ήμαθε τί άπέγνε τού παιδι. Όσο για την μητέρα, μολις γνήνησε, την έκλεισαν κατά διαταγή πάλι της βασίλισσας, σε μι άπογεια φυλακή στην Κυρηναια.

Έξινες όμως τις ήμέρες, ο άδελφός τού βασιλιά που διοικούσε την Κύπρο κατά τού διάστημα της άπουσίας του, άλλαξε τόν διοικητή της Κυρηναιας και διοίσε στη θέση του κάποιον συγγενή της φυλακισμένης. Χάρης σ' αυτόν διατηρήθηκε στην ζωή και τα βασικά της έγιναν γνωστά στον βασιλιά, ο οποίος έστειλε άμέως να στείλη από τη Γαλλία στη βασίλισσα έν άπειληζώτατο γράμμα.

Η Έλεονώρα μολις τού έλαβε, μη άποφύσας να κάνει άλλους και θέλοντας συγγόνος να μιν ξεπέσει στα μάτια της αντίπαλου της, φώναξε τόν πρώτο διοικητή της Κυρηναιας και τόν παρεκάλεσε να στείλη τη γυναίκα του στην φυλακισμένη να την πείση πως χάρης στα παρακάλλη της ή βασίλισσα την έσυγγώρεσε και πως θα της ενάιντε όλα της τα πλούτη άν έκινη δεχόταν να άπομακρυνθή από τόν κόσμο και να γίνη καλογρά. Η δυστυχισμένη φίλη τού βασιλέως ήταν τόσο άπογοητευμένη και τόσο συντηρημένη από τα μαρτύρια που είχε ύποφέρει, όστε δέχτηκε ευχαρίστως την πρόταση της βασίλισσας και κλείστηκε στο μοναστήρι της Άγιας Φωτεινης.

***

Η βασίλισσα όμως δέν ήσυχασε μ' αυτό. Ηθελε να έκδικηθή και τού σύζυγού της, αποδίδοντας τα ίσα, δηλαδή άπατώντας τον. Και δέ δυσκολετήκε σ' αυτό καθόλου. Κάποιος κόμης Δέ Ρόκας την είχε ερωτευθή φοβερά. Για να την πλησιάση είχε χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα, είχε πληρώσει για τού σκοπού αυτό μεγάλα χρηματικά ποσά στις γυναίκες τού παλατιού. Τέλος τού κατορθώσε. Η βασίλισσα στην άωχη άκουσε, σάν άδιάρρητη της ερωτικής έξομολογήσεως του, μ' άν δέν άφρχε να πέση στην άγκαλιά του και να γίνη φίλη του.

Σέ λίγο είχε βουήξει δολοκλήρη ή Λευκωσία από τού σκάνδαλο αυτό. Και οι ύπηρέτες άκόμα μιλούσαν για την άνομία της βασίλισσας.

Οι συγγενείς τού βασιλιά τότε, βαρετά φέρνοντας την προσβολή, άνέθεσαν στον διοικητή της Λευκωσίας να πάη στη Γαλλία και να γνηοσιεί με τρόπο στον βασιλιά την προδοσία του συζύγου της.

Μολις ο βασιλιάς κατάλαβε από τα μασημένα λόγια τού άπεσταλμένου του συγγενού του περι τίνος πρόκειται, έννοιωσε τέτοια όργη κι' άγανάκτηση, όστε ξεκίνησε άμέως μαζί με όλο του τού στόλο, γυρίζοντας στην Κύπρο. Στο πέλαγος όμως, τους έπιασε μεγάλη τρικυμία. Άπελιπνός τότε ο Πέτρος έταξε στο θεό, ότι μολις φτάση με τού καλό στην πατρίδα του να γυρίση όλα τα μοναστήρια να προσευχηθή και να μαράση μεγάλες δωρεές.

Στό μεταξύ όμως ο κόμης Δέ Ρόκας, που ήξερε καλά τις αδυναμίες τού βασιλιά, εκάταφερε με πολλά δώρα κάποια άλλη ευνουσμένη του, την κυρία ντέ Σκανδιάνου και την καλόγρια της Άγιας Φωτεινης να διαφεύσουν στο βασιλιά τις σχέσεις του με τη βασίλισσα. Έτσι ο βασιλιάς, όταν, ύστερ' από μερικές μέρες, μετά την άφιξη του στην Κύπρο, σύμφωνη με τού τάξιμο που είχε κάνει, πέρασε από τού μοναστήρι της Άγιας Φωτεινης, ή πρώην χήρα Μοντελιέ, τού δίνευσε την προδοσία της βασίλισσας γλετώντας τον, πως όλ' αυτά ήταν λόγια τού κόσμου και πως δέν είχε συμβεί τίποτα. Τού ίδιου έκανε και ή κυρία ντέ Σκανδιάνου.

Ο βασιλεύς όμως δέν τις πίστewσε. Ήταν άπαρηγόρητος και ή ζηλοτυπία τόν έβασάνισε. Προσάθησε τότε να μάθη την αλήθεια από τή αδελφια του και τους άλλους ευγενείς της νήσου. Κανείς όμως δέν είχε τού θάρρος να τού μίληση καθαρά. Πολλοί μάλιστα τού ελιπαν πως ή βασίλισσα ήταν τίμα κι' ότι ο διοικητής της Λευκωσίας την είχε συκοφαντήσει, γιατί έκινη είχε άποκρούσει περιφρονητικά τις κακοήθειες ερωτικές προτάσεως του.

Άμέως, χωρίς να χάρη καθού ο βασιλιάς τόν έφύλαξε στο έπίγειο τού φρουρίου, όπου σε λίγο ο δυστυχισμένος άπέθανε από την πείνα.

Ο Πέτρος όμως δέν εύρισκε ήσυχία. Η άμφιβολία για την άγίατη της συζύγου του τόν έκανε τρελλό. Δέν ήξερε πού τ' έκανε.

Έταν ευγενή, ο όποιος άνήγησε και τού χαρίση ένα ζευγάρι λαγονικά τόν έφύλαξε, έρωξε στα σίδερα τού παιδι του, κι' άφορ κατεβασάιντε την κόρη του μεχρι τού σημείου να της ψήση τα πόδια, την επάντρεψε μ' ένα δούλο!

Έν τω μεταξύ οι άδελφοί του μαζί με άλλους ίπποτες, οι όποιοι παρακολουθούσαν τη έξοφρευτική αυτή κατάσταση, ανόμεσαν και άρτίστηκαν ν' απαλλάξουν την Κύπρο από ένα τρελλό βασιλιά. Έτσι στα ζημερώματα της 17 Ιανουαρίου, οι συννομάτι τόν έσφαξαν μπροστά στα μάτια της χήρας του, κυρίας ντέ Σκανδιάνου.

Σέ λίγο ή σάλλιγγα έκαλοσε στο παλάτι τους ευγενείς της Κύπρου. Η δέληση τού Θεού έξεληφθήθη, έφώναξαν οι συννομάτι μπρος στους συγγεντηρωμένους ευγενείς και έχαιρτήσαν τού νέο βασιλιά Πέτρο τόν Β', παιδι τού φουεθθέντος.

***

Μά δέν τελειώνει άκόμη ή αιματηρή αυτή ιστορία. Μέχρι της έννηλικώσεως τού κόμης Πέτρου, άντιβασιλευς όνομάστηκε ο θεός του Ιωάννης της Άντιοχειας. Αυτό όμως κακοφάνηκε στη βασίλισσα, γιατί νόμιζε ότι αυτή είχε περισσότερα δικαιώματα επί της άντιβασιλείας.

Την εποχή έκείνη κρηώθηκε και ο άτυχης πόλεμος της Κύπρου με τους Γενοβέζους που είχε ως άποτέλεσμα την αιχμαλωσία τού Πέτρου τού Β'.

Όταν ύστερ' από την άτιμωτική για τους Κυπριώτες συνθήκη, ο Πέτρος γύρισε στην Λευκωσία, ή μητέρα του προσάθησε να τόν κάνει να καταδιώξη τόν πρώην άντιβασιλέα ως δολοφόνο τού πατέρα του. Μά αυτός δέν άκουσε τις ραδιοφρονίες της. Γι' αυτό και γίνη, βλέποντας πως δέ μορφοίσε να έκδικηθή άλλους, άποφάνισε να ξεκινήη τόν κουνιάδο της, βοηθημένη από τους φίλους της. Με τόν σκοπού αυτό τόν κάλεσε μαζί μερικά δέ τραπέζι. Άν και πολλοί ευγενείς είχαν συμβουλεύσει τόν Ιωάννη της Άντιοχειας να μιν έμπιστευέται στη βασίλισσα, αυτός όμως δέχτηκε την πρόταση της και πήγε στο παλάτι με τού χα-

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ CAREL BURBACH

Η ΚΡΕΜΑΛΔΑ

Ίούλιος είχε τελειώσει το γέφυμα του και κάπνιζε βυθισμένος σε σκέψεις το μυροδάτο ταγάρο του. Ξεσάρη η θυροφύλαξ του έφερε ένα φάκελλο καλοσφραγισμένο με βουλοζέρι. Ένα σίγος διαπέρασαν άμεσως το σώμα του Ίουλίου και καθώς άνοιγε το γράμμα τὰ χέρια του έτρεμαν.

Μέσα στο φάκελλο δέν υπήρχε τίποτε άλλο παρά ένα ολιγόλογο σημείωμα το όποιον έγραφε ότι την επομένη στις τρεις το απόγευμα ο Ίούλιος έπρεπε να παρουσιασθή σ' ένα γνωστό συμβολαιογράφο της πρωτεύουσας.

Ο Ίούλιος ήξερε καλώς ότι ήταν πενιά έντελώς κατεστραμμένος, ότι βρισκόταν μόλις στο χείλος της άβυσσος και γι' αυτό η ιδέα του θανάτου είχε περάσει πολλές φορές απ' το μυαλό του την ημέρα εκείνη.

Πριν από λίγα μόλις λεπτά την ώρα που έτρωγε, νόμιζε, ότι έδεινο ήταν το τελευταίο του γεύμα και ότι τα πολυτέλη έδεινα δομάτια, που χάιδευε τώρα με το βλέμμα του, ήταν χαμένα γι' αυτόν για πάντα και δέν θα τὰ ξανάβλεπε ποτέ πάλι.

Παρ' όλη την αγάπη που είχε γι' τη ζωή καταλάβαινε ότι ποτέ ως τότε δέν είχε βρεθή σε θεού τόσο δύσκολο, όσο τη στιγμή αυτή. Όλο του το βίον τον είχε περάσει με άσωτες και παραλοίες. Οί γυναίκες και τὰ χαριτιά του είχαν καταστρέψει το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του. Τό δε πρηγούμενο βράδυ είχε σημάνη η τελειωτική καταστροφή του. Έχασε στη ρουλέτα ό,τι του απέμεινε. Με την άποφασιστικότητα θμού και την τόλμη που χαρακτηρίζει εκείνους που χάνουν, συνέχισε σ' ανοχή τὰ παιχνίδια. Και το αποτέλεσμα ήταν ότι το τεράστιο χρέος του είχε δεκαπλασιασθή.

Όταν, ύστερ' από την καταστροφή αυτή, γύρισε στο σπίτι του, το χέρι του άσυνείδητα έπιασε το περσινόφορό του, που το είχε φυλαγμένο στο συρτάρι του γραφείου του... Τώρα όμως, καθώς ο ήλιος γέμισε με τη χαρά των χρυσών άκινήτων του το δωμάτιο του Ίουλίου, το κίνημα έδεινο του φαινόταν κομικό.

***

Το γράμμα που πήρε πρό ολίγου προέρχονταν από τον συμβολαιογράφο του θείου του Χάρολδ, ο οποίος είχε πεθάινει πριν από λίγες εβδομάδες. Η εκκλησίας του Ίουλίου για το γράμμα αυτό ήταν τόσον μεγάλη, ώστε σχεδόν άρχισε να δυσπιστή. Τι είχε να περιμένη απ' το γέρο θεού του; Από πολύν καιρό τώρα είχε διακονεί κάθε σχέση μαζί του. Η διαγωγή του Ίουλίου είχε προαλείσει το θμυό του πλοίουου θείου εναντίον του σώτου άνεπιού του. Τι να σημάνε έδεινο το γράμμα του συμβολαιογράφου; Όταν ο Ίούλιος πληροφορήθηκε τόν θάνατο του θείου του ούτε καν τού πέραςε από το νού ότι μπορούσε νάχη κάποιον έλπίδα να τόν κληρονομήση. Και τώρα αυτό το γράμμα!... Άφρησε να λειτουργήσει άχαλινότη η φαντασία του και ανέφθηξε: "Ίούλιος...

μόγελο στά χείλη, γιά να τής δείξη πώς δέν έτρεφε κανένα μίσος εναντίον της.

— Άδελφέ, κάθισε να φας μαζί μας, ήταν τὰ πρώτα λόγια της βασίλισσας προς αυτόν.

Έκείνος όμως δέν είχε όρεξη. Καθ' όλη τη διάρκεια του τραπέζιού έλεγε πώς έννοιωσε κάτι να τόν πιέζη στην καρδιά.

Η μοχθηρή βασίλισσα είχε συμφωνήσει από πριν με τους άνθρώπους της, στο τέλος του τραπέζιού, όταν εκείνη θα έβγαλε το μαντήλι της, να φέρουν άπλομένο απάνου σ' ένα άγγυρο δίσκο το ροζχο που εφορούσε ο σύζυγος της την ημέρα της δολοφονίας του και συγχρόνως να έπιθεθούν όλοι μαζί εναντίον του πρίγκηπος.

Πρώγμα η βασίλισσα, έβγαλε το μαντήλι της και έφεραν το ροζχο του δολοφονημένου βασιλέως.

— Τίπος εινε αυτό το ροζχο, ευγένεσάτε πρίγκηψη; θμιάσαι; ρώτησε τότε η βασίλισσα, σηκώνοντας με το χέρι της το ματωμένο ροζχο.

Άμέσως οί δολοφόνου όδησαν εναντίον του Ίουάννου της Άντιοχείας και τόν έντειναν στο ίδιο δωμάτιο όπου είχε δολοφονηθή και ο Πέτρος ο Α'.

***

Άργότερα η βασίλισσα κατηγορήθη πώς είχε προσπαθήση να δηλητηριάση το ίδιο το παιδί της. Μά και σε πολλά άλλα έγκλημάτα βρέθηκε άνατακτημένη.

Γι' αυτό, γιά να ήσυχάση μια γιά πάντα ο Πέτρος ο Β' την έβαλε σ' ένα καράβι και την έστειλε στην πατρίδα του την Άραγονία.

Τώρα άν ήσυχάσε η όχη εκεί, εινε άγνωστο...

Σ. Κ.

στο τέλος του βίου του ο αδαήτοχος γέρος να είχε συγχώρηση τόν παραλυμένο άνεπιό του. Ίσως να μαλάζωσε η καρδιά του και ν' άλλαζε τη διαθήκη του γιά ν' αφήση όλα στον Ίούλιο...

Έδεινο το βράδυ δέν έκλεισε μάτι. Την επομένη πρωί-πρωί, πήρε το τραίνο γιά την πρωτεύουσα. Σ' όλο το ταξίδι σκεφτόταν την συνάντησή του με τόν συμβολαιογράφο. Τι θα τού έλεγε άραγε; Τού είχε αφήσει πράγματι ο γέρο-Χάρολδ όλη την περιουσία του; "Αν συνέβαινε τίποτε τέτοιο!... Άν η τύχη άπεράσισε να τού χαμογέλαση!... Ή, μπορούσε να δοκιμάθ ο άδελφος ότι με την κληρονομία του θείου του θα έκανε μια καινούργια ζωή, θα κληρονομούσε το παρτίθόν του, θα γινόταν άλλος άνθρώπος, ήθικός, σοβαρός, έγκρατης...

Στις 10 άκρυφώς βρισκόταν μπροστά στον συμβολαιογράφο και διάβαζε με άγωνία τη διαθήκη του θείου του. Τι περίεργη αλήθεια διαθήκη! Ο ιδιώτροπος θειος διατίθονε την άξία να έπισκεφθή ο άνεπιος του ένα σπίτι του οποίου σημάινει την διεύθυνση. Ο Ίούλιος δέν έχασε ούτε στιγμή... Πετάχτηκε μέσα σ' ένα αυτοκίνητο γιά να έκτελέση την άξία του μακαριτη. Τό αυτοκίνητο έτρεχε στο δρόμο, κατ' έντολήν του, με όλην του την ταχύτητα. Η μιση ώρα όμως, που άπέιπε από το συμβολαιογραφείο το σπίτι του Χάρολδ, φάνηξε στον Ίούλιο άίωνα ολόκληρη.

Η καρδιά του χτυπούσε δυνατά όταν έβλεπε επί τέλους στη κλειδαριά του σπιτιού το κλειδί που τού είχε δώσει ο συμβολαιογράφος. Πέρασε βιαστικός ένα στενό και μαζου διάδρομο, άνοιξε μια όλλη πόρτα και διέκρινε στο βάθος ένα μικρό δωμάτιο. Στη μέση του δωματίου αυτού από τη στήγη κρεμότανε ένα σχοινι δεμένο σε θηλιά και κάτω από αυτό ήταν τοποθετημένη μια καρέκλα. "Ήταν μια άγγόνη!...

Έτι, πολλά λεπτά ο Ίούλιος έμεινε σκεπτικός έμπρός στην άγγόνη αυτή, που με τόση πρωτοφανή σκληρότητα τού είχε έτοιμάση ο θειος του. "Ήταν φανερή η πρόθεσις του γέρο-Χάρολδ. "Ήθελε να πη στον άνεπιό του ότι όλα πάλι είχαν τελειώσει, ότι δέν έπρεπε να περιμένη τίποτε απ' αυτόν, ότι είχαν ξεφύληξει με τη ζωή. Και δέν τού έμενεν άλλο απ' την άγγόνη!... Ο θειος του μάλιστα είχε φροντίσει να τού την έτοιμάση πριν πεθάινη...

Με σταθερό χέρι πέραςε το σχοινι τόν λαμό του και χωρίς ο Ίούλιος καθόλου να διατάση έδωσε μια κλωτσιά στη καρέκλα... Καθώς όμως όλο του το βάρος έπεσον επάνου στο σχοινι, στο όποιο ήταν κρεμασμένος, ένας φοβερός κρότος ακούστηκε: Η στήγη που δέν ήταν κρομένη γιά να βαστάξη ένα τέτοιο βάρος, άνοιξε άμέσως στη μέση κι' άφησε να χυθή ένα κημα από χρυσά και άργυρά νομίσματα, ένα σύννεφο από χρυσάφι που σκεπασέ όλο ο σχεδόν το σώμα του Ίουλίου.

Με τὰ μάτια θαυματούου ο Ίούλιος θέλησε να σηκώθη. Ένός θμυό προσπαθούσε ν' απαλλαγή απ' το βάρος τών νομισμάτων που τόν σκεπάζαν, τὰ χέρια του έπεσαν επάνου σ' ένα χαρτί με την υπογραφή του θείου του. Και ο Ίούλιος διάρασε με

σγκρίνηση τις λίγες αυτές γραμμές: **«Με την πεποιθήση ότι δέν θα κληρονομήση μέχρι του θανάτου σου αυτό σου το πάθημα, σε διατάσσω ν' άρχισης με την κληρονομία που σου άφήνω μια καινούργια ζωή.»**

«Ο θειος σου Χάρολδ»

CAREL BURBACH

Η ΔΙΨΑ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΟΙ ΧΡΥΣΟΘΗΡΕΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Όταν άνεκαλύφθησαν τὰ πρώτα χρυσορυχεία στην Αυστραλία έπι αρκετά χρόνια τὰ έμπορικά πλοία της Εύρώπης που προσήγγιζαν στα λιμάνια της χρυσοφόρου ήπειρου δέν ζαναγούζαν στην Εύρώπη γιά τόν άπλοστατο λόγο γιατί δέν υπήρχε προσοπισμό να τὰ οδηγήση πίσω. Τὰ πλοίαματα τών πλοίων από τόν πρώτο κατεπάνο ως τόν τελευταίο ρούτο αποβραζόμενα στην ξηρά έσαγηνεύοντο από το δνερο του πλούτου και μεθυσμένοι άκολουθούσαν τη χρυσή χίμαρα.

Άρχιζαν δηλαδή τις άτελειώτες περιπλανήσεις του στις έρημιές. Στην άπληστη φαντασία τους κάτω από κάθε πέτρα κρύβονταν ύγκοι χρυσοαίφου. Νόμιζαν ότι σκαλίζοντας λίγο τη γη, θα έβλεπαν άμέσως το πολύτιμο μέταλλο να σπασοβολά άνάμεσα στα δάχτυλά τους.

Και τὰ πρώτ' έδεινα κεφάλι, έλκόμενα από το δνερο και την άναταξία τους δίχα του χρυσοού, φορτωμένα με μια μονάχη άξια έπαυραν τὰ βουνα, ένω τὰ πλοία σάπιζαν άζίνητα κ' έρημα στα λιμάνια.

«Η θυροφύλαξ τού έφερε ένα φάκελλο καλοσφραγισμένο.»

